

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики»
Дніпропетровської обласної ради»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчально-виховної діяльності КЗВО «Дніпровська академія музики» ДОР»

Віталій Карась
Віталій КАРАСЬ

«30» серпня 2024 року

**СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕВОЛЮЦІЯ ХУДОЖНІХ СТИЛІВ У МИСТЕЦТВІ»**

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

**Д н і п р о
2 0 2 4**

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» є обов'язковим компонентом циклу професійної та практичної підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти «магістр». Актуальність предмета визначається необхідністю формування мистецтвознавчого мислення студента, яке базується на розумінні стильової специфіки музики, її різноманітних жанрових витоків, розвитку аналітичних навичок щодо жанрово-стильових явищ різних видів мистецтва і усвідомлення еволюційних процесів у мистецтві в контексті внутрішніх та зовнішніх чинників та власної логіки розвитку мистецтва.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпровської академії музики.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗП 2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗП 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, опанувати першоджерела;

ЗП 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗП 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗП 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗП 9. Здатність працювати автономно.

Фахові:

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 4. Здатність інтерпретувати художні образи у музикознавчій / виконавській / диригентській / композиторській / педагогічній діяльності.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної діяльності;

ФК 6. Здатність викладати спеціальні дисципліни в закладах освіти з урахуванням цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 3, курс – перший, семестр II, загальний обсяг – 90 годин, з них лекційних – 42 годин, самостійних – 48 години.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Еволюція художніх стилів у мистецтві» є формування у студентів цілісної картини стильового розвитку різних видів мистецтва.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 3. Визначати стильові і жанрові ознаки музичного твору та самостійно знаходити переконливі шляхи втілення музичного образу у виконавстві.

ПРН 4. Професійно здійснювати аналіз музично-естетичних стилів та напрямків.

ПРН 6. Володіти музично-аналітичними навичками жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції музичного твору при створенні виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» вивчається на першому курсі (II семестр) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін «Бакалаврська робота», «Основи наукових досліджень», «Аналіз музичних творів», «Фах/музикознавство», що вивчаються на першому рівні вищої освіти. Дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Фах (виконавство/музикознавство)», «Новітні музикознавчі концепції», «Підготовка магістерської (кваліфікаційної) роботи», «Основи інтерпретації музичних творів».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Еволюція художніх стилів у мистецтві» реалізується у вигляді лекційних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової атрибуції, аналітичний метод.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Теорія художнього стилю та питання еволюції стилів у мистецтві.

Тема 1. Теорії художнього стилю. Стиль як цілісність художнього твору. Актуальність проблеми закономірностей появи та змін художніх стилів, розуміння їх історичних особливостей. Видатні дослідники теорії стилю: Х. Вельфлін, І. Г. Гердер, Г. Гегель, І. Вінкельман, Е. Кассіерер.

Тема 2. Структура та функції художнього стилю. Стиль та культура. Естетична функція як провідна, її сутність та природа. Репрезентативна, гносеологічна, онтологічна, аксіологічна функції стилю. Компоненти структури стилю: символічні, психологічні, соціологічні, екзистенційні («картина світу», зміст та цінність, соціальні потреби, характер експресії). Художня форма та твір як виявлення стилю.

Тема 3. Типологія художніх стилів. Стиль епохи, стиль школи, напрямку, автора. Стили епохальні та локальні. Національний стиль. Стильові риси. Стиль та стилістика. Поетика та стилістика в структурі стилю.

Історія та еволюція художніх стилів.

Тема 4. Головні етапи розвитку художніх стилів. Основні принципи великих стилів. Напрямки еволюції. Стильовий плюралізм як специфічна риса сучасного мистецтва.

Тема 5. Еволюція стилів. Об'єктивні та суб'єктивні причини еволюційних процесів. Періоди «розквітання» і «занепаду», виникнення та зникнення художніх шкіл, поява провідних для еволюції мистецтва митців – «еволюційних геніїв».

Взаємодія стилів : принципи, форми, рівні.

Тема 6. Взаємодія стилів. Визначення принципів, форм та рівнів стильових взаємодій. Феномен діалогу стилів та його прояви у художній творчості. Стилізація. Полістилістика, причини її використання та змістова інтерпретація. Цитата та алюзія як форми полістилістики. Постмодерністське підґрунтя полістилістики.

Тема 7. Стильова атрибуція. Засоби стильової атрибуції твору. Обумовленість стильової атрибуції філософськими, культурними, естетичними та мистецькими підходами. Жанрово-стилістичний комплекс як актуальне поняття для розуміння художнього стилю. Її функції, різноманітність засобів існування, місце автора. Головні характеристики.

Художній стиль і жанр.

Тема 8. Стиль і жанр. Структура і функції художнього жанру. Жанрові межі. Жанрові взаємодії, обумовлені стилем. Жанрові міксти.

Тема 9. Історія музичних жанрів у контексті еволюції стилів у мистецтві. Музичні жанри як візитні картки того чи іншого стилю. Причини їх появи, актуалізації, існування та оновлення у інших стилях. Периферійні жанри, їх роль у еволюції стилів. Вплив стилю на розвиток жанрових можливостей та зворотній процес.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. До контрольних заходів відносяться поточний та підсумковий контролю. **Поточний контроль** включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань. **Підсумковий контроль** – залік наприкінці II семестру – проводиться з метою оцінки результатів навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Основними формами контролю знань є опитування, перевірка самостійних робіт студентів та їх захист на занятті.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу у колективі. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Коннов О. Ф. К 64 Історична динаміка художнього стилю : [Монографія] / Нац. пед ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. 187 с.
2. Безклубенко С. Д. Всезагальна теорія та історія мистецтва. К. : Б. вид., 2003.

3. Білодід Ю. М. Художній стиль у контексті естетично-художнього освоєння людиною світу / Ю. М. Білодід, О. П. Поліщук. *Основи дизайну*. К. : Вид. ПАРАПАН, 2004. С. 41–62.
4. Даренський В. Ю. Стиль як інтегральна характеристика художнього світу. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури* : Вип. 18 : зб. наук. пр. К. : Державна академія керівних кадрів культури і мистецтва, 2007. С. 134–142.
5. Зонтаг С. Про стиль; пер. с англ. В. Дмитрука. *Проти інтерпретації та інших есе*: збірка. Львів : Кальварія, 2006. С. 22–45.
6. Ігнатенко Є. В. “Високий стиль” хорového концерту кінця XVII–XVIII ст. : до проблеми музично-поетичної цілісності : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства. К., 2005. 19 с.
7. Кияновська Л.О. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст.: автореф. дис... докт. мист-ва: спец.: 17.00.01. К.: НМАУ, 2000. 36 с.
8. Кучерюк Д. Ю. Стиль як естетико-мистецтвознавча категорія. [Л. Т. Левчук, В. І. Панченко, О. І. Оніщенко, Д. Ю. Кучерюк *Естетика*: підручник. С. 158–161.
9. Левчук Л. Т. Західноєвропейська естетика XX століття. К. : Либідь, 1997. 224 с.
Додаткова
10. Зав'ялова О.К. Жанрова еволюція ансамблевої музики України XX ст. *Проблеми сучасного мистецтва, культури і освіти*: Зб. наук. праць. Вип. 4. / Упор. Гребенюк Н.Є. Харків, Луганськ, 2005.
11. Катрич О. Т. Індивідуальний стиль музиканта-виконавця (теоретичні та естетичні аспекти). Київ, 2000. 17 с.
12. Коннов О. Порівняльний аналіз стильових парадигм образотворчого мистецтва Заходу і Сходу XIV–XV ст. *Практична філософія*. 2006. № 4. С. 110–115.
13. Коханик І. М. к вопросу о диалектике стилевого и внестилевого в процессе стилеобразования. *Науковий вісник НМАУ. Стиль музичної творчості: естетика, теорія, виконавство*: зб. статей. К., 2004. вип. 37. С. 37–43.
14. Коханик І. М. Музичний твір: взаємодія стабільного і мобільного в аспекті стилю. *Наук. вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського*. Музичний твір: проблема розуміння. Київ, 2002. вип. 20. С. 44–51.
15. Левчук Л. Т. Психологія: історія, теорія, мистецька практика. К. : Либідь, 2002. 255 с.
16. Лігус О., Лігус В. Проблема стилю в музикознавчих дослідженнях: досвід систематизації. *Молодий вчений* № 1 (53) січень, 2018 р.
17. Личкова В. А. Авангард як трансгресія стилю в мистецтві. Трансгресивні алгоритми авангарду. *Від Фауста до Леверкюна*: Вступ до неklasичної естетики. Чернігів : Чернігівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, 2002. С. 50–80.
18. Мізіна Л. Б. Естетична інтерпретація історії мистецтва: сучасне бачення. Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2006. 200 с.
19. Мізіна Л. Б. Історико-художнє стилеутворення : проблема послідовності. *Актуальні філософські та культурологічні проблеми сучасності* : зб. наук. праць. Вип. 20 Л. Б. Мізіна. К. : Вид. центр КДЛУ, 2007. С. 11–16.

20. Мізіна Л. Б. Парадокси естетичної інтерпретації взаємозв'язку форми та змісту в мистецтві. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія : Філософія. Культура : зб. наук. праць. № 1 (9) К. : Видавництво Національного авіаційного університету “НАУ-Друк”, 2009. С. 149–153.
21. Ортега-і-Гасет Х. Дегуманізація мистецтва; пер. з ісп. О. Товстенко *Вибрані твори / Х. Ортега-і-Гасет*. К. : Основи, 1994. С. 238–272.
22. Поліщук О. П. Художнє мислення: естетико-культурологічний дискурс : монографія. К. : Вид. ПАРАПАН, 2007. 208 с.
23. Попович М. Романтизм як стиль та ідеологія. *Філософська думка*. 2004. № 6. С. 3–30.
24. Татаркевич В. Лади та стилі; пер. з пол. В. Корнієнка. *Історія шести понять: Мистецтво. Прекрасне. Форма. Творчість. Відтворництво. Естет. переживання*. К. : “Юніверс”, 2001. С. 162–164.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
3. Index Copernicus. Режим доступу: <http://journals.indexcopernicus.com/>
4. Scopus: база даних. URL: <https://www.scopus.com/>
5. Web of Science: база даних. URL: <https://web.archive.org/>